

10 клас
Українська мова

Тема: Орфографічний аналіз слів. Редагування тексту з орфографічними помилками. Використання орфографічного словника для перевірки написання слів та їх форм. Словник іншомовних слів

Мета: навчити учнів робити орфографічний аналіз слів; удосконалювати вміння й навички знаходити у словах орфограми; редагувати текст з орфографічними помилками; узагальнити основні орфограми українського правопису; використовувати орфографічний словник для перевірки написання слів та їх форм, словник іншомовних слів для перевірки та написання, визначення значення слів; учити користуватися словниками; удосконалювати навички побудови речень; виховувати любов до рідної мови, бажання вивчати мову й удосконалювати її.

Обладнання: таблиці з орфограмами, словники орфографічний та іншомовного походження.

Хід уроку:

1.Організація класу.

II . Мотивація навчальної діяльності учнів.

1. Слово вчителя про значення мови.

« Мову чудову, глибинне і пружне слово, немов гостру зброю, дав нам народ. Дав цю мову і наказав свято оберігати її чистоту, збагачувати і відшліфовувати до блиску, до гостроти разючої» (П.Г. Тичина)

— як ви розумієте слова П.Г. Тичини? Для чого нам потрібно її оберігати, відшліфовувати до блиску? З чим порівнює поет нашу мову?

Для чого потрібна нам мова?

Де в житті знадобляться знання, здобуті на уроках української мови?

Висновок: мова потрібна, щоб спілкуватися, будувати висловлювання, дотримуючись орфографічних правил.. Адже у світі розмовляють від 41 до 45 млн осіб .Українська мова є найпоширенішою мовою в світі.

III. Оголошення теми і мети уроку

Орфографічний аналіз слів. Редагування тексту з орфографічними помилками. Використання орфографічного словника для перевірки написання слів та їх форм. Словник іншомовних слів

IV. Удосконалення й вироблення умінь, знань і навичок

1. «Мозковий штурм»

_ Що вивчає орфографія? Що наз. орфограмою?

Які принципи українського правопису ви знаєте?

Назвіть основні орфограми української мови. (Таблиця).

— Є орфограми буквені і небуквені.

2. Вправа на розподіл слів на групи орфограм (на дошці). Визначити групи орфограм за таблицею.

Рученька, дрижати, делегат, пів'яблука, серп'янковий, свято, піч, козацький, тонюсінський.

Пригадати основні правила правопису слів.

3. Пояснювальний диктант

Знайти слова з орфограмами , підкреслити.

Хто не любить своєї рідної мови, солодких святих звуків свого дитинства, не заслуговує на ім'я людини. (Гердер). Культура мовлення — це духовне обличчя людини.. Якщо нам болить доля української мови, ми не пройдемо байдужими спостерігачами повз фантастичну денаціоналізацію багатьох малих народів Півночі і перетворення їх одвічних оленярських територій у звалища, мертві зони ; ми зрозуміємо біль захисників чистоти Ладоги й Байкалу, Севану і колишнього Аральського моря.

Пояснити орфограми (різновид, морфема,. Підібрати слово на таке правило-користуємося картками).

Назвати слова іншомовного походження.

4. Орфографічний практикум

Виконання вправи 46 (вставити , де потрібно, апостроф). Перевірка за орфографічним словником.

Сформулювати правила вживання апострофа у словах.

5. Робота із словником іншомовних слів. (на дошці слова)

Хто швидше?

Фестиваль, дефіцит, детектив, реклама, медаль, герой, кишенька, природа, експеримент, жетон, леміш.

Вказати орфограми у цих слова. Знайти у словнику значення слів. Скласти 2 речення з цими словами.

6. Редагування тексту .

1. Україно! україно! Ти розквітла соловіно (М.Рильський).

2. Тихий день ввійшов у сад гілястий, пахощі мидвянії розлив (Н.Забіла).

3. Я люблю, як буває, осіню пахне яблуками у хаті; он лижать вони, повні сонця, немов на св'яті (А.Малишко).

4. Мати перша в світі навчила лубити роси, лигенький ранковий туман, п'яний любисток, м'яту, маковий цвіт (М.Стельмах).

5. Мов буря, звилась в атаку матроси, у кожного зв'язка гранат (М.Нагнибіда).

Музиканти на хорах уже настроювали інструменти, щоб звякнути краков'як (О.Донченко).

7. Орфографічний практикум

Замість крапок поставте, де потрібно, пропущені букви. Поясніть правопис слів, з виділеними словами складіть речення.

Жит..я, облич..я, багат..я, гіл..я, жит..євий, гіл..ястий, суд..я, ріл..я, стат..я, молод..ю, мит..ю, зран..я, спросон..я, л..яний, л..ю, тел...я, цуцен..я, порос..я.

8 Творче завдання

Від поданих словосполучень утворіть, де можливо, складні слова; перевірте правопис за «Орфографічним словником»; поясніть написання.

Висока кваліфікація, добувати сіль, подібний до м'яча, культура і побут, історія та етнографія, північний схід, обернена пропорція, рожевий і золотий, Біла Церква, двадцять чотири поверхи, чітко виражений, суспільно корисний, ломити камінь, скло і бетон.

9. Словниковий диктант

Антарктика, Антарктичний центр, Арктичний і Антарктичний науково-дослідний інститут, Асканія-Нова, Асоціація національних олімпійських комітетів Європи, віце-президент Національної академії наук України, Версальський мир, автобус «Неоплан», цукерки «Пташине молоко», сливи Ренклод, яблуня Білий налив, піфагорова теорема, львівські музеї, езопівська мова, байки Езопа, Ренесанс, трипільська культура, Снятинський літературно-меморіальний музей М.Черемшини, Південний полюс, Ясна Поляна

V. Підсумок уроку

Назвіть основні орфограми.

- Що вам вдалося на уроці? Що ви навчилися? Які були труднощі?

VI. Домашнє завдання

Повторити орфограми.

Виконати тести (на картках).

Редагування тексту .

1. Україно! україно! Ти розквітла соловіно (М.Рильський).
2. Тихий день ввійшов у сад гілястий, пахощі мидвянії розлив (Н.Забіла).
3. Я люблю, як буває, осіню пахне яблуками у хаті; он лижать вони, повні сонця, немов на св'яті (А.Малишко).
4. Мати перша в світі навчила лубити роси, лигенький ранковий туман, п'янкий любисток, м'яту, маковий цвіт (М.Стельмах).
5. Мов буран, звились в атаку матроси, у кожного зв'язка гранат (М.Нагнибіда).
Музиканти на хорах уже настроювали інструменти, щоб звякнути краков'як (О.Донченко).

7. Орфографічний практикум

Замість крапок поставте, де потрібно, пропущені букви. Поясніть правопис слів, з виділеними словами складіть речення.

Жит..я, облич..я, багат..я, гіл..я, жит..євий, гіл..ястий, суд..я, ріл..я, стат..я, молод..ю, мит..ю, зран..я, спросон..я, л..яний, л..ю, тел...я, цуцен..я, порос..я.

8 Творче завдання

Від поданих словосполучень утворіть, де можливо, складні слова; перевірте правопис за «Орфографічним словником»; поясніть написання.

Висока кваліфікація
добувати сіль
подібний до м'яча
культура і побут
історія та етнографія
північний схід
обернена пропорція
рожевий і золотий
Біла Церква
двадцять чотири поверхи
чітко виражений
суспільно корисний
ломити камінь
скло і бетон.

№	Основні орфограми українського правопису	приклади
---	--	----------

1	Правопис ненаголошених голосних	
2	Вживання апострофа	
3	Чергування голосних і приголосних	
4	Подвоєння (подовження та збіг)	
5	Спрощення	
6	Правопис складних слів	
7	Уживання великої літери	
8	Правопис слів іншомовного походження	
9	Не з різними частинами мови	
10	Правопис префіксів	
11	Правопис слів через дефіс	
12	Правопис суфіксів	

Таблиця основних орфограм